

فرشته سفیدپوش

با این که ساعت کار در روزهای ماه رمضان کمتر می‌شود و خیلی از ماسعی می‌کنیم زودتر خودمان را به خانه برسانیم و زیر باد خنک کولر ولو شویم تا ساعت‌های مانده به افطار راحت‌تر بگذرند، هستند کسانی که تا دیروقت سرکارند، آن هم نه کار معمولی اما همه‌مان تصور می‌کنیم، بلکه از آن نوع کارهایی که لباس مخصوص دارد و

شبکه اجتماعی اینستاگرام با مهندسی کردن محتوا، جریان خبری را هدایت می‌کند

ماجرای یک فیلترگرام

اینستاگرام به اندازه‌ای هوشمند است که می‌تواند با دسته‌بندی کلمات و حتی تصاویر از دیده شدن محتواهای مختلف و حتی مشابه به یکدیگر که از کلیدواژه‌های یکسان استفاده کرده‌اند، جلوگیری کند. در اینجا می‌خواهیم نگاهی به همین فعالیت به ظاهر مثبت اینستاگرام داشته باشیم؛ این که چطور محتواهای منتشر شده را مدیریت می‌کند و در بسیاری موارد بدون این که کاربران متوجه شوند، محتوایی را از دیدشان مخفی و در عوض محتوای دیگری را پیش چشم‌شان قرار می‌دهد.

آزادی بیان در شبکه‌های اجتماعی یعنی چه؟

عنصر اصلی در شبکه‌های اجتماعی بازخورد، انعکاس ایده‌ها و نظرات فردی است که مفهومش همان «آزادی بیان» می‌شود. رسانه جایی است که هر فردی نقطه‌نظر و دیدگاه‌های خودش را بیان می‌کند و این یکی از کارکردهای بسیار مهم رسانه است که باید به‌عنوان یک محیط باز عمل کند و منعکس‌کننده و بازتاب‌دهنده ایده‌ها باشد. با این حال صاحبان رسانه و سرمایه‌بان نفوذ در سرویس‌های مجازی خود در کشورهای دیگر قوانین آزادی بیان را نقض می‌کنند. آنها روی محتوا، سرویس‌ها و خدماتی که ارائه می‌دهند، مهندسی دارند و به‌راحتی می‌توانند همه چیز را کنترل کنند. البته باید بدانید همه چیز به مدیریت محتواهای منتشر شده محدود نمی‌شود، این شبکه‌های اجتماعی به خودشان اجازه می‌دهند به اطلاعاتی مانند موقعیت جغرافیایی، شنود اطلاعات و داده‌های شخصی افراد هم دسترسی داشته باشند.

جنایت‌های شما را می‌پوشانیم!

اینستاگرام تقریباً از چهار سال قبل پست‌های مربوط به حزب... و یمن را حذف می‌کرد، شاید ماکتر متوجه شده باشیم که به دلیل استفاده کم‌تران از این شبکه و انتشار پست‌هایی با چنین محتوایی بوده است؛ اما در چند سال اخیر با توجه به این که بسیاری از خبرگزاری‌ها و رسانه‌های مختلف در اینستاگرام فعالیت داشتند و اخبار را منتشر می‌کردند، خبرهای مربوط به یمن بدون در نظر گرفتن این که دقیقاً چه محتوایی دارد به دلیل خشونت حذف می‌شد. حتی حساب‌های کاربری که فعال بودند و دنبال‌کننده‌های زیادی هم داشتند مسدود می‌شدند. این در حالی بود که اگر یکی از رسانه‌های غربی تصویری از همان جنگ یمن را منتشر می‌کرد، به مشکل بر نمی‌خورد، چون محتوای آن مطابق با خواسته‌های خودشان بود. حذف پست یا مسدود شدن حساب کاربری از مواردی است که بعد از شهادت سردار سلیمانی بیشتر ایرانی‌ها آن را تجربه کردند. می‌دانید اینستاگرام عکس کامل، محو شده و استفاده شده در فیلم از حاج قاسم را حذف می‌کند، روی اسمش در کپشن، در فیلم، در صدای روی فیلم حساس است و همه را حذف می‌کند. اما همین الان اگر حوصله کردید پست‌های قدیمی اکانت رسانه‌های خبری دیگر مثل روتیزر، بی‌بی‌سی یا تایم را بررسی کنید، می‌بینید که عکس‌های حاج قاسم آنها با لباس سپاه همچنان در صفحات‌شان وجود دارد، با این تفاوت که کپشن آنها از کشته شدن حرف می‌زند و آمریکا مقصر نیست؛ پس اینستاگرامی که روی پست‌هایش خیلی حساس است، اتفاقاً خبرها را هم مدیریت می‌کند تا چیزی که می‌خواهد را به مردم برساند. تصور کنید که امروز اگر کسی همین خبر حاج قاسم را تنها در اینستاگرام سرچ کند، هرگز متوجه جنایتی که آمریکا انجام داده، نمی‌شود.

هدایت

جریان‌های خبری

از سال ۲۰۱۲ که نسخه اندروید اینستاگرام عرضه و تنها در یک روز بیش از یک میلیون بار نصب شد، رشد مخاطبان این شبکه اجتماعی همواره رو به افزایش بوده است. حالا علاوه بر این که همه حساب کاربری دارند، بعضی‌ها هم هستند که چند حساب را مدیریت می‌کنند؛ از حساب‌های ناشناس تا حساب‌های خبری مختلف.

اما از همان سال ۲۰۱۲ اینستاگرام قوانین سفت و سختی را برای محتواهای منتشر شده در بستر خودش در نظر گرفت، با قرار دادن دکمه رپورت برای مخاطبان از آنها خواست هر محتوای نامناسبی را گزارش دهند تا آنها بتوانند پیگیری کنند. اما همه چیز به رپورت ختم نمی‌شود. اینستاگرام ابتدا با استفاده از هشتگ و بعدتر خود کلمه‌ها در پست‌های منتشر شده آنها را مدیریت کرد. به شکلی که با تمرکز روی برخی کلمه‌ها یا آنها را حذف می‌کند یا اجازه چرخیدن پست در صفحه دنبال‌کننده‌هایش را نمی‌دهد. یک هوش مصنوعی دقیق که به گفته خودشان از انتشار محتوای مخالف قوانین جلوگیری می‌کند، اما کدام قانون؟ قانونی که با آن جریان‌های خبری را به شیوه‌ای که می‌خواهند هدایت می‌کنند.

آزادی بیان

یک شوآف رسانه‌ای

همین هفته قبل فیسبک اعلام کرد محتواهای مربوط به صدا و سیما ایران را از اینستاگرام حذف می‌کند، آن هم به دلیل رفتار هماهنگ در انتشار پست‌های مشابه! اتفاقی که به دلیل پخش یک برنامه از تلویزیون به راحتی رخ می‌دهد، اما دیگر خیلی فرقی ندارد، مهم حذف کردن و مسدودسازی چیزهایی است که آنها نمی‌خواهند در شبکه اجتماعی‌شان دست به دست شود. واقعیت این است امروز آزادی بیان قبل از این که یک تئوری باشد، دستمایه سیاسی است که با آن به سوریه حمله کنند، پروپاگاندای رسانه‌ای علیه ایران و روسیه به کار ببرند، خود را بهترین کشور دنیا بنامند و مردم سایر ملل را عاشق خود کنند. در حقیقت آزادی چیزی بیشتر از یک شوآف رسانه‌ای نیست و کاش دست‌کم آنهایی که مریدان غرب هستند هم اینها را ببینند و بدانند در مهد دموکراسی هم اگر حرف و رفتاری خلاف خواسته‌شان زده شود، حتماً آن را قلع و قمع می‌کنند.

ایران

شناور - کنارک

حادثه شناور کنارک نیروی دریایی ارتش بازتاب زیادی در شبکه‌های اجتماعی داشت، در این حادثه ۱۹ نفر شهید شدند. تصاویر شهدای این حادثه از پربحث‌ترین موضوعات توییتر بود.

شب - قدر

بعد از اعلام دستورالعمل بازگشایی مساجد و برگزاری مراسم شب‌های قدر خیلی‌ها درباره این موضوع صحبت کردند و از ایده‌هایی برای بیشتر رعایت کردن این دستورها گفتند، هر چند بعضی‌ها هم نگرانی‌هایی داشتند.

وزیر - صمت

رضا رحمانی سه روز پس از دستور روحانی به رسیدگی بازار خودرو و در حالی که اولتیماتوم ۲۴ ساعته برای تنظیم قیمت خودروهای داخلی در بازار آزاد را داده بود با حکم رئیس جمهور برکنار شد. این برکناری به قدری غیرمنتظره بود که بسیاری در فضای مجازی نسبت به آن واکنش نشان دادند.

جهان

#InternationalNursesDay

۱۲ می روز جهانی پرستار است. در روزهای کرونایی که پرستارها برای بهبود حال بیمارها تلاش زیادی کردند و حتی تعدادی جان خودشان را از دست دادند، روز جهانی‌شان زمان خوبی برای تشکر همگانی از آنهاست.

#Etika۳۰

اتیکا از آن ترندهای عجیب است، هشتگ مربوط به دزموند دانیل آموفاست که امروز تولدش است. او یک یوتیوبر محبوب بوده و سال گذشته به دلیل بیماری روانی ناپدید می‌شود و بعدها جسد او را پیدا می‌کنند. به نظر می‌رسد خودکشی کرده باشد. ۱۲ می تولدش است و کاربران توییتر نام مستعارش را ترند کرده‌اند.

#Batman vs Superman

کاربران توییتر هشتگ «بتمن و سوپرمن» را به ترند توییتر تبدیل کرده‌اند. همیشه بین طرفدارهای بتمن و سوپرمن بحث زیاد بوده و حالا در روزهای تعطیلی درس و مدرسه و وقت آزاد داشتن، فیلم‌ها و کتاب‌های دنباله‌دار این دو کاراکتر دوباره محبوب شده و کاربران از نبردهای آنها نوشته‌اند.

جنجال نامه به رئیس جمهور

بعد از اولتیماتوم ۲۴ ساعته رضا رحمانی، وزیر صنعت، معدن و تجارت مبنی بر این که قیمت خودروهای داخلی در بازار آزاد، نباید بیشتر از ۱۰ درصد قیمت کف کارخانه باشد، برکنار شد. این برکناری که بسیار غیرمنتظره بود، با واکنش‌های زیادی رویه‌رو شد و بسیاری مشغول گمانه‌زنی برای علت آن شدند. در همین بین نامه‌ای از رحمانی و خطاب به رئیس جمهور منتشر شد که در آن نوشته بود: «حتما مستعزیزید در تاریخ ۹۹/۲/۱۷ جناب آقای واعظی (رئیس دفتر روحانی) با اینجانب تماس و تهدید کردند در صورت رای نیاوردن طرح تشکیل وزارت بازرگانی در مجلس شورای اسلامی شما برکنار خواهید شد و لازم است در این فرصت بلابی، نمایندگان خصوصاً نمایندگان آذری زبان را قانع و برای این طرح رای بگیرید. بنده هم عرض کردم مجلس که زیر نظر بنده نیست و بنده مشکلی با موضوع ندارم.»

وزیر سابق صمت در ادامه همین نامه گفته که واعظی روز دوشنبه ۲۲ اردیبهشت یعنی پنج روز بعد مجدداً با او تماس گرفته و از او خواسته استعفا دهد. رحمانی گفته که «حجت شرعی برای استعفا نمی‌بینم و گمان‌کن مثل ۱۹ ماه و سالیان گذشته، با تمام توان آماده خدمتگزاری هستم.» این نامه در شبکه‌های اجتماعی بازتاب زیادی داشت. تعدادی از آنها را در ادامه می‌خوانید:

حسین: مافیای خودرو را دست‌کم نگیریم! وزیری که برای اصلاح قیمت به شرکت‌های خودروسازی التیماتوم داده بود، خودش ۲۴ ساعته عزل شد.

محسن: همه دیروز فکر می‌کردن وزیر صمت به خاطر گرانی سرسام‌آور خودرو و حفظ منافع مردم برکنار شده، اما این دلخوشی یک ساعت هم طول نکشید که معلوم شد رضا رحمانی به خاطر دعوای خودشون سر جدا شدن وزارت بازرگانی از وزارت صنعت و معدن اخراج شده.

عیاس: اگر خیال کردید علت برکناری وزیر صمت گرانی سرسام‌آور خودرو بوده زهی خیال باطل! آقای واعظی به من گفت با نمایندگان لابی کنید و برای طرح تشکیل وزارت بازرگانی رای بگیرید وگرنه برکنار می‌شوید!

علی: حسن روحانی وزیر صمت را عزل کرد. به نظر من این برکناری بیش از آن که به خاطر افزایش تصنعی قیمت خودرو باشد که البته آن هم شکسته شد، از باب رای نیاوردن تشکیل وزارت بازرگانی بودا جالب‌تر آن که این عزل در روزی اتفاق می‌افتد که رئیس‌دی در دیدار با رحمانی، او را وزیر پرتلاش خوانده بود!

سلام: نامه‌ی رحمانی به روحانی رو دیدم و خزان شدم! وقتی طرف به وزیر صمت میگه برو لابی کن یعنی امتیازات غیرقانونی بده که نظرشون رو جلب کنی! یعنی وزیر رو در حد یه کار چاق کن می‌بینه.

سیدعلی: خیال کردیم رئیس جمهور در پی آشفتگی بازار خودرو وزیر صمت را عزل کرده است، اما رحمانی می‌گوید: رئیس دفتر رئیس جمهور با من تماس گرفت و گفت برو با نمایندگان لابی کن چون در صورت رای نیاوردن طرح تشکیل وزارت بازرگانی در مجلس، برکنار خواهی شد، چه امید باطلی، چه خیال خام!

قهرمانی که از دریا به آسمان پر کشید

عکس‌ها و نام‌هایشان که منتشر شد، همدادها پایشان شدم و غصه خوردیم. شهدای حادثه شناور کنارک همگی جوان بودند و این را از روی عکس‌هایشان می‌شد فهمید. همانند که بین‌شان سرباز وظیفه‌ای بود که عکس نداشت. اما نام یک نفرشان بیشتر چرخید: ناویان دوم عرشه محمد اردنی. او قهرمان غواصی عمق جهان در سال ۲۰۱۹ بود، عکس‌اش با مدال‌های برگردن آویخته در شبکه‌های اجتماعی دست به دست شد. تعدادی از این واکنش‌ها را جمع کرده‌ایم:

امیرحسین: محمد اردنی، قهرمان غواصی عمق جهان در سال ۲۰۱۹ که در حادثه شناور کنارک آسمانی شد، بزرگمردان و حافظان امنیت کشور که قدر آنها بعد از شهادت و فقدان‌شان شناخته می‌شود.

نجمه: شهید محمد اردنی، شهید ناو کنارک، اهل شهرستان نهبندان استان خراسان جنوبی بود. مادر من هم اهل همین شهر هستند و ایشان از همشهری‌های مادرم بودند. قهرمان غواصی عمق سال ۲۰۱۹ جهان.

مهران: نورچشم، جوان و شجاع، ملوان بود. قهرمان غواصی عمق جهان در سال ۲۰۱۹ هم بود... و شهادت طلایی‌ترین ستاره کارت شناسایی‌اش بود که آن را هم گرفت. او ناویان دوم عرشه محمد اردنی بود که از دریا به آسمان پر کشید. یادت گرامی، قهرمان.

احمد: شهادت هنر مردان خداست، محمد اردنی قهرمان غواصی عمیق بود که به آسمان پر کشید.

حمید: من مردانی را می‌شناسم که در دل دریا برای آرامش و امنیت ما از جان و آرامش خودشان گذشتند. یادت گرامی.

خانوم: سلبریتی نبود که عکست بچرخه، مدافع وطن بودی که جونت رو برای دفاع از این مملکت گذاشتی.